

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут права
Кафедра правоохоронної діяльності та спеціальних юридичних
дисциплін

07-01-157М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних завдань та самостійної роботи
з освітньої компоненти вільного вибору
«Основи податкового права в Україні»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
та другого (магістерського) рівня
всіх освітньо-професійних програм спеціальностей НУВГП
усіх форм навчання

Схвалено
науково-методичною радою НУВГП
Протокол № 11 від 20.11.2024 р.

Рівне – 2024

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з освітньої компоненти вільного вибору «Основи податкового права в Україні» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівня всіх освітньо-професійних програм спеціальностей НУВГП усіх форм навчання. [Електронне видання] / Рогозіннікова К. С. – Рівне : НУВГП, 2024. – 42 с.

Укладач: *Рогозіннікова Катерина Сергіївна*, кандидатка юридичних наук, асистент кафедри правоохоронної діяльності та спеціальних юридичних дисциплін.

Відповідальний за випуск:

Гришко Вікторія Іванівна, кандидатка педагогічних наук, доцентка, в. о. завідувача кафедри правоохоронної діяльності та спеціальних юридичних дисциплін.

Вчений секретар науково-методичної ради Костюкова Т. А.

ЗМІСТ

Передмова	3
1. ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА	4
1.1. Опис освітньої компоненти.....	4
1.2. Тематика практичних занять.....	7
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики.....	8
1.4. Критерії та шкала оцінювання	8
2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	11
3. САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	34
4. ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	36
5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	39

© К. С. Рогозіннікова, 2024

© НУВГП, 2024

Передмова

Шановні студенти!

Податкове право є важливою складовою правової системи держави, яка забезпечує економічні та соціальні потреби суспільства шляхом регулювання збирання податків і обов'язкових платежів. В Україні податкове право виступає як інструмент для забезпечення державного бюджету ресурсами, необхідними для реалізації державних функцій, включаючи національну безпеку, соціальний захист, освіту, медицину та інші сфери життєдіяльності.

«Основи податкового права в Україні» розкриває основні положення та механізми податкового законодавства України, ознайомлюючи студентів із принципами побудови податкової системи, класифікацією податків, методами адміністрування податкових зобов'язань і механізмами податкового контролю. У процесі навчання студенти отримають необхідні знання для розуміння структури та функціонування податкової системи, її ролі в державному управлінні, а також набудуть практичних навичок, що допоможуть їм ефективно орієнтуватися в системі податкового права.

Освітня компонента є ключовим предметом, який формує базу для подальшого вивчення спеціалізованих дисциплін у сфері фінансів, права та економіки, а також для розуміння механізмів фінансового регулювання в умовах ринкової економіки.

1. ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА

1.1. Опис освітньої компоненти

Метою освітньої компоненти вільного вибору «Основи податкового права в Україні» є формування у студентів фундаментальних знань щодо правових основ податкової системи України, забезпечення розуміння принципів та механізмів податкового регулювання, а також розвиток навичок аналізу та застосування норм податкового права на практиці. Компонента покликана ознайомити студентів із принципами та структурою податкового законодавства, видами податків і зборів, процесом їх адміністрування, обов'язками платників податків та повноваженнями податкових органів.

Через вивчення цієї дисципліни студенти здобудуть компетенції, необхідні для аналізу податкових правовідносин, правильного застосування податкових норм, а також розгляду питань, пов'язаних із відповідальністю за порушення податкового законодавства.

Завданнями вивчення освітньої компоненти «Основи податкового права в Україні» є:

1. Надати базові знання з податкового права - ознайомити студентів з основними поняттями, категоріями та принципами податкового права, структурою податкової системи та видами податків в Україні.

2. Сформувати уявлення про податкову систему України - розглянути структуру, функції та основні елементи податкової системи, включаючи організацію податкового контролю, адміністрування податків та основи податкового обов'язку.

3. Вивчити правові основи оподаткування – навчити студентів аналізувати податкове законодавство, розуміти правові основи оподаткування, класифікувати податки та збори, а також визначати основні етапи податкового процесу.

4. Розвинути практичні навички податкового адміністрування - надати студентам практичні навички роботи з податковими документами, складання податкової звітності та розрахунку податкових зобов'язань.

5. Розглянути питання податкової відповідальності - навчити студентів основним положенням щодо відповідальності за порушення податкового законодавства, механізм її реалізації та юридичним наслідкам невиконання податкових обов'язків.

6. Сформувати розуміння ролі податкових органів - ознайомити студентів із функціями та повноваженнями податкових органів в Україні, механізмами податкового контролю та податкових перевірок, а також із процедурою оскарження податкових рішень.

7. Сприяти критичному мисленню та аналізу податкової політики - розвинути у студентів здатність критично аналізувати податкову політику, її вплив на економіку та роль у забезпеченні сталого розвитку держави.

Компетентності:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Здатність працювати в команді.

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

Здатність до ініціативності, генерування нових ідей, адаптації та дій в нових ситуаціях.

Здатність володіти навичками публічних виступів, ведення

переговорів, професійної та наукової дискусії, підготовка та демонстрація результатів дослідження.

Здатність мобілізувати ресурси, організувати та планувати власну діяльність.

Вміння працювати з даними, володіти інформаційному грамотністю, комунікацією та взаємодією у цифровому суспільстві.

Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання (ПРН). Результати навчання (РН)

Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм податкового права.

Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових податкових інститутів.

Знаходити самостійне вирішення щодо застосування чинного законодавства України у частині оподаткування.

Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

Уміти передбачати, виявляти та аналізувати проблеми, пов'язані з корупцією та академічною доброчесністю, реалізовувати заходи щодо їх запобігання у межах напрямів своєї діяльності.

1.2. Тематика практичних занять

№	Назва теми	К-сть годин лекції	К-сть годин практичні
МОДУЛЬ I			
1.	Податкове право та податкові правовідносини: поняття, зміст та особливості.	2	2
2.	Загальна характеристика податків та зборів.	2	1
3.	Податкова політика та організація податкової системи в Україні.	2	1
4.	Адміністрування податків, зборів та обов'язкових платежів.	2	2
5.	Податковий контроль та відповідальність за порушення податкового законодавства.	2	2
МОДУЛЬ II			
6.	Правове регулювання стягнення непрямих податків.	2	2
7.	Правове регулювання стягнення прямих податків.	2	2
8.	Екологічні та природоресурсні податки і збори.	2	2

1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань здобувачів освіти з освітньої компоненти проводиться у формах:

- усного опитування на практичних заняттях;
- аналіз та складання процесуальних документів;
- оцінки самостійно опрацьованого матеріалу;
- оцінки за написання есе, наукових статей, тез наукових доповідей, презентацій та участь в обговоренні проблемних питань;
- оцінка виконання індивідуального науково-дослідного завдання.

1.4. Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного контролю з освітньої компоненти «Нотаріат України» є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених силабусом освітньої компоненти;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом освітньої компоненти, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставленні питання (чіткість, логічність, лаконічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних занять;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 100 балів.

Основними методами оцінювання є:

- аналіз усних відповідей;
- виконання практичних завдань;
- аналіз та складання процесуальних документів;
- написання есе, наукових статей, тез наукових доповідей.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження здобувача освіти не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру ;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Національна шкала оцінювання

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	Зараховано
82-89 балів	
74-81 балів	
64-73 балів	
60-63 балів	
35-59 балів	Не зараховано з можливістю повторного складання
1-34 балів	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням курсу

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ I

ОСНОВИ ПОДАТКОВОГО ПРАВА В УКРАЇНІ

Тема № 1. Податкове право та податкові правовідносини:
поняття, зміст та особливості.

План лекції

1. Податкове право як підгалузь фінансового права.
2. Предмет і метод податкового права.
3. Система і джерела податкового права. Податкове законодавство України.
4. Поняття, зміст та класифікація податкових правовідносин.
5. Податково-правові норми, їх структура та види.

Питання для самоконтролю:

1. Як податкове право взаємодіє з іншими підгалуззями фінансового права?
2. Які відмінні риси податкового права порівняно з іншими підгалуззями права?
3. Які завдання та цілі вирішує податкове право як підгалузь фінансового права?
4. Що є предметом регулювання податкового права?
5. Які методи використовуються у податковому праві для регулювання податкових правовідносин?
6. Які відмінності між методом податкового права та методами інших галузей права?
7. З яких елементів складається система податкового права?

8. Які основні джерела податкового права існують в Україні?

9. Як податкове законодавство України регулює правовідносини у сфері оподаткування?

10. Що таке податкові правовідносини і які їх основні характеристики?

11. Як класифікуються податкові правовідносини?

12. Які особливості суб'єктів податкових правовідносин?

13. Яка структура податково-правових норм?

14. Які види податково-правових норм можна виділити?

15. Яку роль відіграють податково-правові норми в регулюванні податкових відносин?

Завдання № 1

Підготувати есе на одну із тем:

1. Податкове право як інструмент реалізації фінансової політики держави.
2. Податкове право України: проблеми кодифікації та перспективи розвитку.
3. Вплив податкового законодавства України на інвестиційний клімат держави.
4. Міжнародні стандарти у сфері оподаткування та їх вплив на національне податкове право.

Завдання № 2

1. Дослідити взаємозв'язок податкового та фінансового права, обґрунтувавши відмінності та спільні риси. Підготувати відповідь у вигляді таблиці.

2. Провести порівняльний аналіз: податкове право України та інших країн (на вибір) як підгалузі фінансового права. Підготувати відповідь у вигляді таблиці.

3. Скласти схему предмета та методів податкового права, пояснюючи кожен компонент.

Завдання № 3

Розглянути будь-яке підприємство, яке має кілька видів доходів і видатків та скласти перелік податків, які це підприємство зобов'язане сплатити. Визначте основні елементи кожного податку (ставка, база, періодичність сплати) відповідно до податкового законодавства України.

Завдання № 4

Уявімо ситуацію, коли фізична особа отримує доходи як на території України, так і за її межами. Визначте, який податковий статус буде мати ця особа (резидент чи нерезидент) та які податки вона повинна сплачувати з кожного виду доходу. Обґрунтуйте рішення посиланнями на відповідні норми податкового права.

Література (основна: 1, 2, 3, 7, 11, 15, 19; допоміжна: 2, 4, 9, 10, 13, 15, 18).

Тема № 2. Загальна характеристика податків та зборів.

План лекції

1. Поняття, ознаки і функції податку.
2. Класифікація податків та обов'язкових платежів.
3. Співвідношення податку, збору, мита.
4. Правовий механізм податку: елементи та зміст.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке податок, і які його основні характеристики?
2. Які відмінні ознаки податку порівняно з іншими обов'язковими платежами?
3. Які основні функції виконує податок в економіці та суспільстві?
4. Як функції податку відображаються на податковій системі держави?
5. Які основні критерії класифікації податків існують у податковому праві?
6. У чому полягають відмінності між прямими та непрямими податками?
7. Як класифікуються обов'язкові платежі залежно від їхнього призначення?
8. Чому класифікація податків важлива для ефективного функціонування податкової системи?
9. Які особливості відрізняють податок від збору та мита?
10. У яких випадках застосовується мито, а в яких - податок чи збір?
11. Як ці категорії обов'язкових платежів взаємодіють між собою в податковій системі?
12. Чи є випадки, коли збір може мати ознаки податку?
13. З яких елементів складається правовий механізм податку?
14. Як визначається база оподаткування, і чому вона є важливим елементом?
15. Які елементи впливають на періодичність і порядок сплати податку?
16. Як структура податкового механізму забезпечує дотримання принципів оподаткування?

Завдання № 1

Підготувати есе на одну із тем:

1. Соціальна справедливість та податки: вплив податкової системи на рівень соціальної рівності.
2. Роль зборів і мита у наповненні бюджету та розвитку національної економіки.
3. Елементи правового механізму податку: наскільки вони є ефективними в Україні?
4. Міжнародний досвід у формуванні справедливої податкової політики: уроки для України.

Завдання № 2

1. Скласти порівняльну таблицю, у якій покажіть, як різні види податків виконують різні функції.

2. Порівняти податкові системи України та інших країн (наприклад, Польщі чи Німеччини): дослідити основні податки та збори, які сплачують юридичні та фізичні особи в обраних країнах, порівняйте їх зі ставками, базами та податковими пільгами в Україні. Відповідь підготуйте у вигляді таблиці.

Завдання № 3

Створити уявне мале підприємство, вказавши дані про діяльність (тип бізнесу, основні витрати та доходи). Завдання - розробити план оптимізації податкових витрат у межах законодавства, вибрати оптимальну систему оподаткування (загальну чи спрощену) та запропонувати стратегії для зниження податкового навантаження. Після виконання роботи обговорити у групі, як грамотне податкове планування допомагає малому бізнесу розвиватися і які ризики воно може нести.

Завдання № 4 (робота у групах)

Дослідити податки, що спрямовуються до місцевого бюджету (наприклад, податок на нерухоме майно, єдиний податок для ФОП, туристичний збір). Сформувати групи студентів і кожна група представлятиме один із податків, пояснює його значення для місцевого бюджету, розглядає основні ставки та можливі винятки. Обговорити як ці податки можуть впливати на розвиток регіонів і місцевих громад.

Література (основна: 1, 2, 3, 5, 11, 15; допоміжна: 1, 2, 4, 9, 12, 15).

Тема № 3. Податкова політика та організація податкової системи в Україні.

План лекції

1. Характеристика податкової політики та її принципи.
2. Основні напрямки податкової політики в Україні.
3. Поняття, сутність та принципи побудови податкової системи.
4. Перспективи реформування податкової системи України.

Питання для семінарського заняття:

1. Що таке податкова політика, і як вона впливає на економіку країни?
2. Які основні цілі та завдання податкової політики?
3. Які принципи лежать в основі податкової політики? Поясніть їх значення.

4. Як впровадження принципів податкової політики може сприяти ефективності податкової системи?
5. Які основні напрямки податкової політики реалізуються в Україні на сучасному етапі?
6. Як уряд України використовує податкову політику для стимулювання економічного зростання?
7. Які ключові проблеми існують у податковій політиці України, і як вони впливають на підприємців?
8. Як здійснюється податкова політика щодо малого та середнього бізнесу в Україні?
9. Що таке податкова система, і які елементи вона включає?
10. Які принципи лежать в основі побудови ефективної податкової системи?
11. Чим відрізняються податкові системи різних країн, і які фактори впливають на їх структуру?
12. Як взаємопов'язані податкова система та державний бюджет?
13. Які проблеми у податковій системі України потребують реформування?
14. Які основні напрямки реформування податкової системи пропонуються на сучасному етапі?
15. Які переваги та ризики можуть виникнути внаслідок реформування податкової системи?
16. Які кроки необхідно здійснити для підвищення ефективності та прозорості податкової системи України?

Завдання № 1

Підготувати доповідь на одну із тем:

1. Основні проблеми та перспективи податкової системи України у контексті європейської інтеграції.

2. Перспективи спрощення податкового адміністрування як засобу підвищення інвестиційної привабливості України.
3. Податкова система як інструмент соціальної справедливості: міжнародний досвід і перспективи для України.
4. Фіскальна ефективність податкової системи України: проблеми та шляхи покращення.

Завдання № 2

Проаналізувати актуальні законодавчі документи та матеріали про податкову політику України. Проведіть аналіз основних напрямків податкової політики за останні кілька років, виділіть ключові пріоритети та виклики, з якими стикається держава. Відповідь підготуйте у вигляді таблиці.

Завдання № 3

Уявіть, що ви є консультантом умовного підприємства. Розрахуйте податкове навантаження для нього за рік, враховуючи основні податки (податок на прибуток, ПДВ, ЄСВ, податок на нерухомість тощо). Підготуйте рекомендації щодо оптимізації податкового навантаження в межах чинного законодавства.

Завдання № 4

Розгляньте принципи побудови податкової системи України (загальність, справедливість, доступність тощо) та оцініть їх практичне застосування. Підготуйте короткий звіт, у якому охарактеризуйте, які принципи реалізовані належним чином, а які потребують удосконалення.

Завдання № 5

Проведіть порівняльний аналіз податкових систем України та однієї з розвинених країн (наприклад, Німеччини, США, Швеції). Порівняйте структуру податків, ставки, податкові пільги та механізми адміністрування. Зробіть висновок, що можна запозичити для покращення податкової системи України. Відповідь підготуйте у вигляді таблиці.

Література (основна: 2, 3, 5, 7, 15, 20, 21; допоміжна: 2, 3, 5, 9, 12, 15).

Тема № 4. Адміністрування податків, зборів та обов'язкових платежів.

План

1. Загальне положення податкового адміністрування.
2. Загальні вимоги та порядок подання податкової звітності.
3. Податкові консультації.
4. Правова природа податкового обов'язку: поняття, підстави виникнення, зміни та припинення податкового обов'язку, виконання податкового обов'язку.
5. Визначення сум податкових та грошових зобов'язань. Строки сплати податкового зобов'язання.

Питання для семінарського заняття:

1. Що таке податкове адміністрування, і які функції воно виконує?
2. Які органи в Україні відповідають за податкове адміністрування, і які їхні основні повноваження?

3. Які принципи податкового адміністрування закріплені у податковому законодавстві України?
4. Які основні види податкової звітності існують для юридичних та фізичних осіб в Україні?
5. У яких випадках застосовується електронне подання податкової звітності?
6. Які санкції передбачені законодавством за несвоєчасне подання податкової звітності?
7. Яку роль відіграють податкові консультації в системі податкових відносин?
8. Чим відрізняються узагальнюючі податкові консультації від індивідуальних?
9. Які правові наслідки виникають у разі зміни або скасування податкової консультації?
10. Що таке податковий обов'язок і на яких підставах він виникає?
11. У яких випадках може змінитися або припинитися податковий обов'язок платника податків?
12. Які засоби забезпечення виконання податкового обов'язку передбачені податковим законодавством?
13. Як визначаються суми податкових зобов'язань у випадку помилок у податковій звітності?
14. Які строки сплати податкових зобов'язань встановлені для різних видів податків?
15. Що відбувається у разі несвоєчасної сплати податкового зобов'язання і які наслідки це має для платника?

Завдання № 1

Підготувати доповідь на одну із тем:

1. Ефективність податкової звітності: проблеми електронного подання та шляхи їх вирішення.

2. Податкові консультації як спосіб зменшення податкових ризиків для бізнесу і громадян.
3. Строки сплати податкового зобов'язання: чи достатньо гнучка система для різних категорій платників?
4. Індивідуальні податкові консультації: захист прав платників чи додатковий інструмент контролю.

Завдання № 2

Дослідити структуру органів податкового адміністрування в Україні та їхні основні функції. Підготуйте короткий огляд діяльності одного з органів, що забезпечують адміністрування податків, та визначте, які види податкових перевірок він може проводити. Відповідь підготуйте у вигляді таблиці.

Завдання № 3

На прикладі умовного підприємства описати процес податкового адміністрування, зокрема етапи нарахування, обліку та сплати податків, і контролю за їх виконанням.

Завдання № 4

На прикладі конкретного податку (наприклад, податку на прибуток) визначте підстави виникнення податкового обов'язку для платника податків, можливі зміни та обставини, за яких цей обов'язок припиняється. Відповідь підготуйте у вигляді таблиці.

Завдання № 5

Розробіть графік сплати податкових зобов'язань для підприємства на один фінансовий рік. Вкажіть строки сплати та передбачені штрафи за несвоєчасне виконання зобов'язань.

Література (основна: 2, 3, 4, 5, 10, 15, 19, 20, 21; допоміжна: 4, 5, 7, 9, 12, 15, 17).

Тема № 5. Податковий контроль та відповідальність за порушення податкового законодавства.

План лекції

1. Податковий контроль: поняття, зміст і класифікація.
2. Облік платників податків.
3. Інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності контролюючих органів.
4. Податкова перевірка в системі податкового контролю. Класифікація податкових перевірок.
5. Погашення податкового боргу платників податків. Зміст податкової застави.
6. Відповідальність за порушення податкового законодавства.

Питання для семінарського заняття:

1. Що таке податковий контроль, і яка його основна мета?
2. Які функції виконує податковий контроль у системі адміністрування податків?
3. Які види податкового контролю існують, і чим вони відрізняються?
4. Як податковий контроль впливає на платників податків?
5. Які категорії осіб підлягають обліку як платники податків?
6. Які етапи та процедура реєстрації платників податків в Україні?
7. Які особливості обліку платників податків залежно від їх правового статусу?

8. Як забезпечується актуальність даних про платників податків?
9. Які основні елементи входять до системи інформаційно-аналітичного забезпечення контролюючих органів?
10. Яку роль відіграє аналітична інформація у процесі податкового контролю?
11. Які технології використовуються для забезпечення аналітичного супроводу податкового контролю?
12. Як інформаційно-аналітична система сприяє ефективності роботи податкових органів?
13. Що таке податкова перевірка, і яку роль вона виконує у податковому контролі?
14. Які види податкових перевірок існують, і в яких випадках вони застосовуються?
15. Яка процедура проведення документальної перевірки?
16. Які права та обов'язки мають платники податків і податкові органи під час проведення перевірки?
17. Що таке податковий борг, і які причини його виникнення?
18. Які механізми погашення податкового боргу існують в Україні?
19. Що таке податкова застава, і які права вона надає податковим органам?
20. Які наслідки для платника податків має податкова застава?
21. Які види відповідальності передбачені за порушення податкового законодавства?
22. Які санкції можуть бути застосовані до платника податків у разі порушення податкових зобов'язань?
23. У яких випадках платники податків можуть уникнути відповідальності за податкові порушення?

24. Як впливає відповідальність за порушення податкового законодавства на платників податків та податкову систему в цілому?

Завдання № 1

Підготувати доповідь на одну із тем:

1. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності податкових органів: сучасний стан та перспективи розвитку.
2. Міжнародний досвід податкового контролю та можливості його запровадження в Україні.
3. Роль податкового обліку у забезпеченні прозорості фінансової звітності підприємств.
4. Механізми забезпечення належного виконання податкового обов'язку: огляд сучасних практик.

Завдання № 2

Вивчити функції податкового контролю та класифікацію його видів. Наведіть приклади реальних або уявних ситуацій, у яких може бути застосований певний вид податкового контролю (камеральний, документальний, фактичний тощо). Проаналізуйте роль кожного виду контролю у забезпеченні виконання податкових зобов'язань. Відповідь підготуйте у вигляді таблиці.

Завдання № 3

Ознайомтеся з процедурою обліку платників податків та складіть план реєстрації для фізичної особи-підприємця (ФОП) або юридичної особи (компанії) у податкових органах. Підготуйте перелік необхідних документів для реєстрації, враховуючи юридичний статус платника.

Завдання № 4

Дослідити роль інформаційно-аналітичного забезпечення у податковому контролі. Підготуйте короткий звіт про те, як податкові органи можуть використовувати інформаційні технології для збору, аналізу та обробки даних про платників податків. Які переваги та ризики пов'язані з використанням інформаційних систем у податковому контролі?

Завдання № 5

Вивчити порядок проведення податкових перевірок та види податкових перевірок. Уявіть, що ви податковий інспектор, і складіть короткий план перевірки для умовного підприємства. Опишіть, на які аспекти діяльності підприємства ви звернули б увагу, які документи перевірили б у першу чергу.

Література (основна: 2, 3, 4, 6, 7, 11, 19, 21; допоміжна: 1, 5, 8, 9, 12, 14, 17).

МОДУЛЬ II

ОСНОВИ ПОДАТКОВОГО ПРАВА В УКРАЇНІ

Тема № 6. Правове регулювання стягнення непрямих податків.

План лекції

1. Загальна характеристика непрямих податків.
2. Податок на додану вартість.
3. Мито як захисний захід інтересів держави в зовнішньоекономічній діяльності.
4. Акцизний податок.

Питання для семінарського заняття:

1. Які основні особливості непрямих податків, що відрізняють їх від прямих?
2. Як непрямі податки впливають на споживачів та підприємства?
3. Які переваги та недоліки непрямих податків з точки зору економічного впливу?
4. Яким чином непрямі податки сприяють збільшенню надходжень до державного бюджету?
5. У чому полягає механізм нарахування та сплати ПДВ?
6. Які етапи обчислення ПДВ вважаються найскладнішими для бізнесу, і чому?
7. Як функціонує система відшкодування ПДВ, і які проблеми можуть виникати під час цього процесу?
8. Чому ПДВ часто називають регресивним податком, і чи є способи пом'якшити його регресивний ефект?
9. Які основні види мита застосовуються в зовнішньоекономічній діяльності?
10. Як мито може впливати на обсяги імпорту та експорту країни?
11. Які позитивні та негативні наслідки можуть мати високі митні тарифи для національної економіки?
12. У яких випадках уряд може вирішити знизити або скасувати мито, і який ефект це може мати?
13. Які товари підлягають оподаткуванню акцизним податком, і чому саме вони?
14. Як акцизний податок сприяє регулюванню споживання шкідливих товарів?
15. Які економічні та соціальні цілі досягаються через акцизний податок?
16. Як визначають ставки акцизного податку для різних товарів і які фактори на це впливають?

Завдання № 1

Підготувати доповідь на одну із тем:

1. Податок на додану вартість: міжнародний досвід та перспективи вдосконалення в Україні.
2. Податкова конкуренція в контексті мита: виклики для країн з відкритою економікою.
3. Моделі оподаткування акцизами: порівняння європейського та українського підходів.
4. Еволюція митної політики в умовах глобалізації.

Завдання № 2

Дослідити акцизні ставки на алкоголь, тютюн і пальне в кількох країнах (наприклад, Польща, Німеччина). З'ясувати, як акцизні ставки впливають на споживання товарів і досягнення соціально-економічних цілей. Відповідь підготуйте у вигляді таблиці.

Завдання № 3

Дослідити реальні випадки податкових консультацій щодо ПДВ або акцизів, оцінити їхню правову обґрунтованість, а також результативність для платника податків. Відповідь надайте у вигляді рекомендацій: як якісні консультації впливають на зменшення податкових ризиків для бізнесу?

Завдання № 4

Ознайомитись з кількома судовими рішеннями, пов'язаними із порушеннями у сфері ПДВ, і аналізують позиції суду, причини правопорушень та санкції, накладені на платників податків. Відповідь підготуйте у вигляді таблиці.

Завдання № 5

Запропонувати рекомендації компанії-імпортеру щодо оптимізації витрат, пов'язаних з митними платежами, включаючи оптимальний вибір логістики, зменшення митних ризиків та використання пілг.

Література (основна: 1, 2, 3, 5, 8, 12, 13, 14, 16, 17; допоміжна: 4, 6, 7, 8, 10, 14, 17).

Тема № 7. Правове регулювання стягнення прямих податків.

План лекції

1. Загальна характеристика прямих податків в Україні.
2. Податок на прибуток підприємств.
3. Податок з доходів фізичних осіб.
4. Податок на майно.

Питання для семінарського заняття:

1. Які податки в Україні належать до прямих податків, і які їхні основні ознаки?
2. Які особливості прямого оподаткування в Україні порівняно з іншими країнами?
3. Яка роль прямих податків у формуванні доходів державного бюджету України?
. Які основні елементи механізму оподаткування прибутку підприємств в Україні?
5. Які витрати підприємства не враховуються при обчисленні бази оподаткування?
6. Як податок на прибуток підприємств впливає на розвиток бізнесу в Україні?

7. Які податкові ставки застосовуються до різних категорій підприємств?
8. Які ставки податку на доходи фізичних осіб діють в Україні?
9. Які види доходів фізичних осіб не підлягають оподаткуванню в Україні?
10. Як податкові пільги для фізичних осіб можуть вплинути на бюджет країни?
11. Які існують механізми обліку та звітування щодо податку на доходи фізичних осіб?
12. Які категорії майна підлягають оподаткуванню в Україні?
13. Як визначається база оподаткування для різних видів майна?
14. Які пільги діють для податку на майно, і як це впливає на соціально незахищені верстви населення?
15. Які механізми контролю та адміністрування використовуються для забезпечення ефективності збору податку на майно?

Завдання № 1

Підготувати доповідь на одну із тем:

1. Економічний вплив податку на прибуток підприємств на розвиток малого та середнього бізнесу в Україні.
2. Порівняльний аналіз прямих податків в Україні та країнах ЄС: тенденції і перспективи реформування.
3. Соціально-економічна роль податку на доходи фізичних осіб: як забезпечити баланс між фіскальним навантаженням та добробутом громадян.
4. Особливості оподаткування нерухомості в Україні: міжнародний досвід та українські реалії.

Завдання № 2

Ознайомитися з бюджетними звітами та даними про доходи державного бюджету, визначити частку прямих податків у структурі податкових надходжень України. Порівняти ці дані з аналогічними показниками в інших країнах. Відповідь підготуйте у вигляді таблиці.

Завдання № 3

Ознайомитися з реформами ПДФО в Україні за останні роки. Оцінити, як зміни у ставках та пільгах вплинули на бюджетні надходження та доходи громадян.

Завдання № 4

Дослідити ставки податку на прибуток підприємств у різних галузях (наприклад, ІТ, аграрний сектор, виробництво) та проаналізувати, як податкове навантаження відрізняється для кожної галузі. Відповідь підготуйте у вигляді таблиці.

Завдання № 5

Дослідити умови звільнення від податку на майно для різних соціальних груп (пенсіонери, малозабезпечені сім'ї, інваліди). Визначити, як ці пільги впливають на місцеві бюджети. Відповідь надайте у вигляді рекомендацій: наскільки ефективними є ці пільги, і чи існує потреба у додаткових соціальних преференціях.

Література (основна: 1, 2, 5, 10, 18, 19, 20; допоміжна: 3, 4, 9, 10, 11, 14, 17).

Тема № 8. Екологічні та природоресурсні податки і збори.

План

1. Екологічні податки і збори. Екологічний податок в умовах дії воєнного стану.
2. Природоресурсні податки і збори.
3. Роль екологічних та природоресурсних податків у стимулюванні сталого розвитку.

Питання для семінарського заняття:

1. Які цілі екологічного оподаткування, і які основні види екологічних податків і зборів існують в Україні?
2. Як війна вплинула на надходження та механізми адміністрування екологічного податку?
3. Які зміни у застосуванні екологічного податку в умовах воєнного стану впроваджено в Україні?
4. Які основні проблеми пов'язані з ефективним збиранням екологічних податків в умовах війни?
5. Що належить до природоресурсних податків і зборів, і які види ресурсів підлягають оподаткуванню?
6. Як визначається база оподаткування для різних природних ресурсів (наприклад, вода, корисні копалини)?
7. Які зміни у зборі природоресурсних податків відбулися в умовах воєнного стану?
8. Чи існують пільги для певних галузей або підприємств щодо сплати природоресурсних податків?
9. Яким чином екологічні податки впливають на стимулювання підприємств до зниження екологічного навантаження?

10. Які інструменти використовують для забезпечення спрямованого використання коштів, зібраних від екологічних податків?

11. Як екологічні та природоресурсні податки допомагають впроваджувати принципи сталого розвитку?

12. Чи ефективні екологічні податки в Україні як механізм досягнення сталого розвитку, і які існують пропозиції щодо їх вдосконалення?

Завдання № 1

Підготувати доповідь на одну із тем:

1. Вплив воєнного стану на екологічне оподаткування: як зберегти фокус на захисті довкілля?
2. Ефективність природоресурсних податків для раціонального використання природних ресурсів.
3. Порівняльний аналіз екологічних податків в Україні та країнах ЄС: кроки до інтеграції.
4. Можливості та ризики використання доходів від екологічних податків у відбудові України.

Завдання № 2

Ознайомитися з чинною системою екологічних податків та зборів в Україні. Проаналізувати, як ці податки розподіляються між різними типами забруднювачів та сферами (викиди в повітря, скиди у воду, розміщення відходів тощо). Відповідь підготуйте у вигляді таблиці.

Завдання № 3

Зібрати дані про 2-3 підприємства, які використовують екологічні ініціативи (зменшення викидів, очищення стічних вод)

та дослідити, як це впливає на їх податкові зобов'язання. Відповідь надайте у вигляді рекомендацій: чи є достатньо стимулів у чинній системі екологічного оподаткування для підтримки екологічних ініціатив?

Завдання № 4

Вибрати дві країни, що впровадили екологічні податки, і дослідити їхній вплив на сталий розвиток (наприклад, зниження викидів, підвищення енергоефективності). Відповідь підготуйте у вигляді таблиці.

Завдання № 5

На основі вигаданих даних створити екологічний звіт для підприємства, в якому буде проведено розрахунок податкових зобов'язань за різні типи забруднення.

Література (основна: 1, 2, 3, 4, 10, 12, 21; допоміжна: 3, 6, 9, 10, 12, 16, 17).

3. САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Підготовка до семінарських занять допомагає глибше вивчити основні теми освітньої компоненти “Основи податкового права в Україні”, а самостійна робота сприяє кращому засвоєнню матеріалу, формуванню у них навичок та вмінь одержувати додаткові знання та оволодіти вмінням самостійно працювати з Конституцією України, законами, іншими нормативно-правовими актами та спеціалізованою літературою.

Самостійна робота здійснюється у таких формах:

- виконання домашніх завдань;
- складання схем, таблиць з тем курсу “Основи податкового права в Україні”;
- складання процесуальних документів;
- робота як з нормативними актами внутрішнього законодавства, так і з міжнародними актами, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України, та іншими міжнародними актами, а також тлумачення їх відповідно до конкретних обставин;
- доопрацювання матеріалів лекції шляхом пошуку додаткової спеціалізованої літератури та опрацювання нормативно-правових актів;
- робота в інформаційних мережах;
- опрацювання додаткової спеціалізованої літератури;
- складання конспектів тем, що виносяться на самостійне вивчення.

Підготовка до семінарських занять передбачає вирішення ситуаційних задач з відповідної теми. Вирішення ситуаційних задач передбачає ретельне вивчення всіх питань семінарського заняття, ознайомлення з рекомендованою літературою, опрацювання та детальний аналіз нормативних джерел з відповідної теми.

Розглядаючи конкретне завдання, необхідно дослідити всі обставини казусу і чітко відповісти на поставлені після завдання

питання. Відповіді мають носити розширений та обґрунтований характер, обов'язково із посиланням на норми того чи іншого нормативного акту, а також на монографічне або навчально-методичне джерело, яке використовувалося.

Складаючи схеми чи таблиці, необхідно ознайомитися зі всіма матеріалами відповідної теми, опрацювати нормативно-правові акти та іншу спеціалізовану літературу. Виклад матеріалу в схемах та таблицях повинен бути стислим, максимально інформованим. Текстову інформацію, що подано в схемах та таблицях, потрібно ретельно перевірити на відсутність орфографічних, граматичних чи стилістичних помилок. Схеми, таблиці мають бути подані на електронному носії та у роздрукованому вигляді, а також можуть бути у письмовій формі.

4. ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Однією з форм організації навчального процесу в умовах кредитно-модульної системи є індивідуальна робота здобувачів освіти.

Індивідуальна робота студентів з освітньої компоненти “Основи податкового права в Україні” може включати:

- написання наукових статей, тез наукових доповідей, рефератів та їх презентація на семінарських заняттях;
- участь у студентських конференціях, конкурсах, олімпіадах, наукових засіданнях, науково-практичних семінарах, колоквіумах тощо;
- анотацію прочитаної додаткової літератури з навчальної дисципліни, бібліографічний опис літератури;
- зібрання постатейного матеріалу та письмовий аналіз законодавства України;
- розробка мультимедійних презентацій у вигляді спеціально підготовленого слайд-шоу, де матеріал подається у вигляді схем, діаграм, статистичних даних тощо.

Вибір видів індивідуальної роботи здійснюється студентом за власними інтересами та попереднім узгодженням з викладачем. Тематику та форму індивідуальної роботи студент отримує на початку навчального року і здає роботу у визначені строки. Організацію, контроль та оцінювання якості виконання індивідуальної роботи студентів здійснює науковий керівник. Індивідуальна робота подається на кафедру для перевірки до початку екзаменаційної сесії.

Теми для написання рефератів

(есе, наукових статей, тез наукових доповідей, презентацій)

1. Роль та значення податкового права у розвитку економіки України.

2. Джерела податкового права України: сучасний стан та напрями вдосконалення.
3. Податково-правові норми як основа регулювання податкових відносин.
4. Класифікація податків як основа для побудови оптимальної податкової системи.
5. Податкова ставка як ключовий елемент регулювання підприємницької активності.
6. Етичні та правові аспекти визначення та стягнення податків.
7. Податок як правова категорія: історичний розвиток і сучасне значення.
8. Роль податкового адміністрування в забезпеченні фінансової стабільності держави.
9. Правова природа податкового обов'язку: права та обов'язки платників у сучасному законодавстві України.
10. Особливості адміністрування прямих та непрямих податків: якість та виклики.
11. Вплив податкової політики на економічний розвиток України: переваги та виклики.
12. Реформування податкової системи України: від теорії до реалізації.
13. Сучасні тенденції в податковій політиці: глобальний досвід та уроки для України.
14. Моделі оподаткування доходів громадян: порівняльний аналіз і можливості для України.
15. Роль податкового контролю в забезпеченні економічної стабільності держави.
16. Ефективність податкових перевірок як інструменту податкового контролю.
17. Розвиток податкового адміністрування в умовах цифрової економіки.

18. Роль непрямих податків у формуванні державного бюджету: переваги та виклики.

19. Мито як інструмент захисту внутрішнього ринку: економічна доцільність та потенційні ризики.

20. Акцизний податок як засіб контролю за споживанням соціально шкідливих товарів.

21. Інноваційні підходи до адміністрування ПДВ: цифровізація та автоматизація.

22. Роль прямих податків у формуванні державного бюджету України: ефективність та виклики.

23. Податок з доходів фізичних осіб: соціальна справедливість та бюджетні інтереси.

24. Податок на майно як інструмент економічної стабільності та його наслідки для громадян.

25. Роль екологічних податків у сучасній Україні: досягнення та виклики.

26. Сучасний стан та перспективи реформування природоресурсного оподаткування в Україні.

27. Використання екологічних податків для відновлення та охорони природних ресурсів: виклики та можливості.

Тези доповіді повинні бути обсягом 2-5 сторінок тексту та набрані у редакторі Microsoft Word (LibreOffice Writer) шрифтом Times New Roman, розмір шрифту 14, інтервал між рядками одинарний. Формат аркуша - А4. Параметри сторінки: ліве поле - 2.0 см, праве - 2.0 см, верхнє - 2.0 см, нижнє - 2.0 см. Сторінки без нумерації. Назва доповіді друкується великими літерами, шрифт жирний, без нахилу та підкреслювань, по центру аркуша, без переносів, відокремлюється від тексту одним вільним рядком зверху та знизу.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Податковий кодекс України: кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 13-14, № 15-16, № 17. Ст.112.
3. Митний кодекс України: кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-45, № 46-47, № 48. Ст. 552.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: кодекс України від 07.12.1984 № 8073-X. *Відомості Верховної Ради України*. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122.
5. Бюджетний кодекс України: кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 50-51. Ст. 572.
6. Господарський кодекс України: кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.
7. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 29. Ст. 377.
8. Про державний кордон України: Закон України від 04.11.1991 № 1777-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 2. Ст. 5.
9. Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України: Закон України від 04.11.1999 № 1212-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 51. Ст. 454.
10. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 №2464-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 2-3. Ст.11.
11. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26.01.1993 № 2939-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 13. Ст.110.

12. Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну: Закон України від 22.12.1998 № 332-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 11. Ст. 78.

13. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту: Закон України від 22.12.1998 № 330-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 9-10. Ст. 65.

14. Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту: Закон України від 22.12.1998 № 331-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 12-13. Ст. 80.

15. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 № 227.

16. Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств: Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.2015 № 897.

17. Про затвердження Положення про реєстрацію платників податку на додану вартість: Наказ Міністерства фінансів України від 14.11.2014 № 1130.

18. Про затвердження форми Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску і Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску: Наказ Міністерства фінансів України від 13.01.2015 № 4.

19. Про затвердження Порядку оформлення результатів документальних перевірок дотримання законодавства України з питань податкового, валютного та іншого законодавства платниками податків: Наказ Міністерства фінансів України від 20.08.2015 № 727.

20. Про затвердження Порядку взаємодії інформаційних систем Державної податкової служби України та Державної митної служби України щодо обміну інформацією, необхідною для адміністрування податків, зборів та інших обов'язкових платежів, здійснення контрольних процедур щодо дотримання податкового та митного законодавства: Наказ Міністерства фінансів України від 10.06.2020 № 286.

21. Про затвердження Порядку направлення податковими органами податкових вимог платникам податків: Наказ Міністерства фінансів України від 30.06.2017 № 610.

Допоміжна література

1. Бабін І. І. Податкове право: навчальний посібник. К. : Видавничий дім «КОНДОР», 2018. 488с.

2. Гаврилюк Р. О. Природа податкового права: антропосоціокультурний підхід : монографія. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2014. 636 с.

3. Голоядова Т. О., Латковський П. П. Податкове право : навчальний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання). Одеса, 2019. 167 с.

4. Мартинюк В. П., Михальчук Н. М. Податкове право : навчальний посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2015. 274 с.

5. Мельник М. І., Лещу І. В. Податковий контроль в Україні: проблеми та пріоритети підвищення ефективності : монографія. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. Долішнього НАН України», 2015. 330 с.

6. Митне право України : навч. посібн. / А. І. Годяк, О. М. Ілюшик, Я. П. Павлович - Сенета. Львів : СПОЛОМ, 2017. 308 с.

7. Митне право: навчальний посібник / О. П. Рябченко, В. Я. Мацюк, В. В. Чмелюк та ін.; за заг. ред. к.ю.н. І. П. Петрової. Ірпінь : УДФСУ, 2020. 470 с.

8. Митний кодекс України: практичні аспекти : навчально-методичний посібник/ ред. кол. : А. Д. Войцещук, І. О. Іващук, А. І. Крисоватий, О. М. Омельчук, П. В. Пашко та ін. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 516 с.

9. Навчальний посібник з податкового права / А. Барікова, М. Жернаков, Г. Карпушин та ін. ; за ред. М. Кучерявенка та Р. Ханової. Харків : Право, 2024. 496 с.

10. Пожидаєва М. А. Бюджетне, податкове та митне право України : навч. посіб./ 2-ге вид., доп. і перероб. К. : Правова Єдність, 2017. 88 с.

11. Податок на доходи фізичних осіб та єдиний соціальний внесок: новачі реформ та їх наслідки : монографія. К. : Алерта,

2018. 442 с.

12. Податкове право : підручник / за ред. Д. О. Гетманцева та М. П. Кучерявенка; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2023. 464 с.

13. Податкове право України : підручник/ О. О. Головашевич, А. М. Котенко, Є. М. Смичок та ін.; за ред. М. П. Кучерявенка, Н. А. Маринів. Харків : Право, 2019. 440 с.

14. Податкове право (схеми) / за ред. Д. О. Гетманцева та М. П. Кучерявенка; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2023. 258 с.

15. Попович О. В. Правові позиції Верховного Суду як гарантії забезпечення реалізації принципу верховенства права у податковій системі України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 4. С. 404–407.

16. Про рентну плату та платежі за користування надрами: лист Державної податкової адміністрації України від 03.07.2008 № 13278/7/15-0917.

17. Смичок Є. М. Судові доктрини у податковому праві : монографія. Харків : Право, 2023. 336 с. DOI: <https://doi.org/10.31359/9789669983831>.

18. Латковська Т. А., Сідор М. І., Койчева О. С. Фінансове право : навчальний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання). Одеса, 2019. 226 с.